

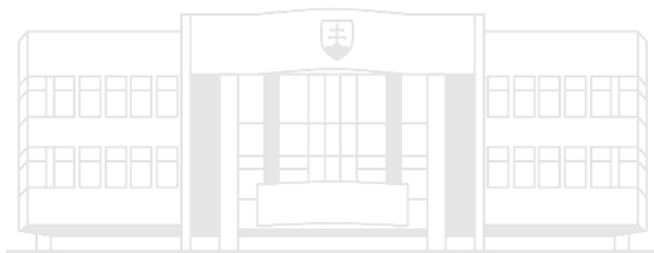
Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Edícia: Porovnávacie analýzy
11/2024

Vdovský/vdovecký dôchodok **v štátoch V4, v pobaltských štátoch a Nemecku**

Veronika Lipková

Bratislava
máj 2024

Postavenie odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj oddelenie Parlamentná knižnica a oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:

V oblasti vzdelávania Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.

Vdovský/vdovecký dôchodok v štátoch V4, v pobaltských štátoch a Nemecku

Anotácia

Štúdia porovnáva existenciu a podmienky poskytnutia sociálnej dávky – vdovského/vdoveckého dôchodku vo vybraných štátoch. Zároveň poskytuje prehľad alternatívnych sociálnych dávok po smrti životného partnera.

Kľúčové slová

poistenie, príspevok, sociálna dávka, pozostalostný dôchodok, vdovský/vdovecký dôchodok

Comparison of the widow or widower pension provisions in the V4 states, in the Baltic states and in Germany

Annotation

The analysis provides an overview of the widow or widower pension eligibility and other criteria in the selected states. Equally, entitlement conditions to alternative social benefits after the death of a life partner (e.g. survivor's pension) are subject of this study.

Keywords

Insurance, allowance, social benefit, survivor's pension, widow or widower pension

Vypracovala: Ing. Veronika Lipková, odbor Parlamentný inštitút

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka PI

Materiál slúži najmä pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom odboru Parlamentný inštitút a autorov. Údaje, použité v materiáli, sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Obsah

Úvod	5
1. Základné aspekty sociálnej dávky po úmrtí životného partnera	6
1.1 Existencia vdovského/vdoveckého dôchodku	6
1.2 Vzťah k zosnulému ako kritérium nároku na dávku	7
1.3 Poistenie zosnulého/poberateľa ako kritérium nároku na dávku	8
1.4 Trvanie dávky	8
1.5 Výška dávky	9
2. Inštitút vdovského/vdoveckého dôchodku v jednotlivých štátoch	10
2.1 Slovensko	10
2.2 Česko	11
2.3 Maďarsko	12
2.4 Poľsko	15
2.5 Nemecko	17
2.6 Estónsko	20
2.7 Litva	22
2.8 Lotyšsko	23
Záver	24
Zdroje	25

Úvod

V súvislosti s opätovným objavením sa tejto témy v aktuálnom politickom diskurze porovnáva štúdia existenciu a kritériá poskytnutia sociálnej dávky – vdovského/vdoveckého dôchodku v štátoch V4, v pobaltských štátoch a Nemecku. V prípade neexistencie inštitútu vdovského/vdoveckého dôchodku sa zameriava na preskúmanie podmienok pri poskytovaní sociálnych dávok, ktorých cieľom je zabezpečenie finančnej sebestačnosti po smrti životného partnera, medzi ktoré patrí napr. pozostalostný dôchodok.

Hlavné kritériá nároku na sociálnu dávku po smrti partnera sme zadefinovali ako:

- oprávnený vzťah k zosnulému (manželstvo alebo iný druh zväzku),
- limitujúce faktory (poistenie zosnulého/poberateľa, vek zosnulého/poberateľa, počet a prípadný vek detí, spôsob smrti ako možné kritérium, čas trvania spoločného zväzku, príp. iné),
- časové ohraničenie dávky, prípadná zmena podmienok poskytovania dávky v čase.

Z finančného hľadiska sa budeme zaoberať výškou, respektíve výpočtom príslušnej sociálnej dávky a jej obmedzením pri súbehu viacerých príjmov, prípadne pri existencii viacerých poberateľov tejto dávky.

V rámci použitých zdrojov sme vychádzali zo zverejnených informácií pre jednotlivé štáty na stránke Európskej komisie¹, zo zverejnených informácií v Spoločnom informačnom systéme o sociálnej ochrane v EÚ², z vypracovaných odpovedí na požiadavku o *Vdovskom/vdoveckom dôchodku v štátoch EÚ* v rámci Európskeho centra pre parlamentný výskum a dokumentáciu (ECPRD), zo zverejnených informácií Sociálnych poisťovní v jednotlivých štátoch a v neposlednom rade z legislatívy platnej v daných štátoch.

V prvej kapitole sa zameriame na porovnanie základných aspektov sociálnej dávky po úmrtí životného partnera v jednotlivých štátoch, prípadne upriamime pozornosť na existujúce odlišnosti medzi nimi.

V druhej kapitole poskytneme detailnejšie informácie o tejto dávke v jednotlivých štátoch.

V závere prinesieme najzaujímavejšie postrehy ohľadne porovnania poskytovania danej dávky v jednotlivých štátoch.

¹ Európska komisia: Vaše práva v jednotlivých krajinách EÚ. Dostupné na:

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=858&langId=sk>

² Spoločný informačný systém o sociálnej ochrane v EÚ (Mutual Information System on Social Protection in the European Union – MISSOC). Dostupné (v angličtine) na: <https://www.missoc.org/missoc-database/comparative-tables/>

1. Základné aspekty sociálnej dávky po úmrtí životného partnera

Táto kapitola má za cieľ poskytnúť rámcové porovnanie základných aspektov sociálnej dávky po úmrtí životného partnera v jednotlivých štátoch, prípadne upriamiť pozornosť na existujúce odlišnosti medzi nimi.

1.1 Existencia vdovského/vdoveckého dôchodku

		Existencia vdovského/vdoveckého dôchodku
V4	Slovensko	Áno (inštitút vdovského/vdoveckého dôchodku)
	Česko	Áno (inštitút vdovského/vdoveckého dôchodku)
	Maďarsko	Áno (inštitút vdovského/vdoveckého dôchodku)
	Poľsko	Pojem vdovského/vdoveckého dôchodku nie je samostatne ustanovený v poľskom právnom systéme, avšak manžel(ka) má takisto ako deti a rodičia zosnulého nárok na „rodinný“ pozostalostný dôchodok (<i>Renta rodzinna</i>).
	Nemecko	V Nemecku je inštitút pozostalostného dôchodku (<i>Hinterbliebenenrente</i>), ktorý zahŕňa vdovský a sirotský dôchodok. Zároveň existuje inštitút opatrovateľského dôchodku na dieťa (<i>Erziehungsrente</i>) pre bývalých manželov/partnerov, ktorý má za cieľ pokryť potrebu výživného na dieťa.
Pobaltské štáty	Estónsko	V Estónsku existuje inštitút pozostalostného dôchodku (<i>Toitjakaotuspension</i>), na ktorý majú nárok pozostalí manželia, registrovaní partneri a deti a rodičia zosnulých.
	Litva	Áno (inštitút vdovského/vdoveckého dôchodku) Zároveň v Litve od roku 2022 existuje aj dávka pre osamelé osoby (<i>Vienišo asmens išmoka</i>), ktorú môžu poberať aj vdovy/vdovci, ktorí nespĺňajú nárok na vdovský/vdovecký dôchodok.
	Lotyšsko	V Lotyšsku neexistuje forma vdovského/vdoveckého dôchodku tak, ako ho poznáme na Slovensku. Existujúci inštitút pozostalostného dôchodku (<i>Apgādnieka zaudējuma pensija</i>) sa zameriava na zabezpečenie potrieb detí zosnulého. Vdova/vdovec po zosnulom má však nárok na príspevok pre manžela/manželku zosnulého poberateľa dôchodku (<i>Pabalsts mirušā pensijas saņēmēja laulātajam</i>).

1.2 Vzťah k zosnulému ako kritérium nároku na dávku

Vzťah k zosnulému patrí medzi základné kritériá pri definovaní vzniku nároku na sociálnu dávku v prípade smrti blízkeho. Vo všetkých štátoch, ktoré boli predmetom tejto porovnávacíj analýzy, predstavuje uzavreté manželstvo so zosnulým základ na splnenie tejto podmienky.

V prípade niektorých štátov môže byť nárok na dávku podmienený nielen uzavretím manželského zväzku, ale aj dobou jeho trvania (napr. v Nemecku to je minimálne 1 rok) alebo alternatívne vychovávaním dieťaťa v manželstve (napr. v Litve v prípade bezdetného zväzku musí manželstvo trvať aspoň 1 rok, v prípade spoločných detí tam takéto časové obmedzenie nie je).

Česko, Litva, Lotyšsko, Poľsko a Slovensko neuznávajú žiadny iný druh zväzku alebo spolužitia, ktorý by zakladal nárok na poberanie sociálnej dávky po zosnulom životnom partnerovi.

V Estónsku, Maďarsku a Nemecku platia rovnaké podmienky pre manželov a registrovaných partnerov pri posudzovaní nároku na sociálnu dávku po zosnulom.

V Maďarsku je možné sa uchádzať o vdovský/vdovecký dôchodok aj na základe preukázaného spolužitia so zosnulým do doby jeho smrti, pričom minimálna doba spolužitia je 10 rokov a v prípade, ak majú v starostlivosti dieťa, je táto lehota skrátená na 1 rok.

V prípade bývalých manželov po rozvoze alebo registrovaných partnerov po zániku registrovaného partnerstva môže vzniknúť nárok na dávku v štátoch uvedených v tabuľke len za presne vymedzených podmienok. Účelom dávky je v tomto prípade nahradiť výživné na bývalého(ú) manžela(ku), prípadne nahradiť výživné na dieťa zo strany bývalého partnera (napr. v Nemecku vo forme poberania opatrovateľského dôchodku na dieťa).

	Štát	Manželský zväzok	Registrované partnerstvo	Partnerské spolužitie	Manželia po rozvoze	Registrovaní partneri po zániku registr. partnerstva
V4	Slovensko	✓	×	×	×	×
	Česko	✓	×	×	×	×
	Maďarsko	✓	✓	✓*	✓**/***	✓****
	Poľsko	✓	×	×	✓**	×
	Nemecko	✓*	✓*	×	✓**/****	✓****
Pobaltské štáty	Estónsko	✓*	✓*	×	✓*	✓*
	Litva	✓*	×	×	×	×
	Lotyšsko	✓	×	×	×	×

* v prípade splnenia podmienky dĺžky trvania zväzku, resp. spolužitia

** v prípade predchádzajúceho poberania výživného na manžela/ku

*** v prípade zániku manželstva alebo registrovaného partnerstva možno pri posudzovaní nároku zohľadniť obdobie spolužitia po tomto zániku

**** v prípade starostlivosti o dieťa vzniká základ na priznanie opatrovateľského dôchodku na dieťa

1.3 Poistenie zosnulého/poberateľa ako kritérium nároku na dávku

Vo všetkých štátoch, ktoré boli predmetom tejto štúdie, sa na účely vzniku nároku sociálnej dávky po zosnulom zohľadňuje doba jeho prispievania do systému sociálneho poistenia.

Deje sa tak buď priamo stanovením podmienky minimálnej doby poistenia zo strany zosnulého v čase smrti (napr. v Nemecku, kde je minimálna lehota poistenia s vlastnými obdobiami prispievania stanovená na 5 rokov), alebo nepriamo v prípade podmienenia nároku poberaním starobného či invalidného dôchodku alebo vzniknutým nárokom naň (napr. v Česku, Poľsku a na Slovensku).

V Estónsku a v Maďarsku je minimálna doba poistenia zo strany zosnulého naviazaná na jednotlivé vekové kategórie, ktoré sú explicitne vymedzené v príslušnom zákone.

V Litve a Lotyšsku je vznik nároku na dávku podmienený nielen zohľadnením minimálnej doby poistenia zo strany zosnulého, ale aj zo strany budúceho poberateľa dávky.

V Nemecku sa pri posudzovaní nároku na pozostalostný dôchodok berie do úvahy doba poistenia zosnulého, pri posudzovaní nároku na opatrovateľský dôchodok na dieťa v prípade bývalých partnerov sa však už zohľadňuje doba poistenia zo strany poberateľa.

V prípade smrti v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania je vo väčšine spomínaných štátov podmienka minimálnej doby poistenia automaticky považovaná za splnenú. V Maďarsku existuje pre tento prípad samostatný inštitút úrazového vdovského/vdoveckého dôchodku.

1.4 Trvanie dávky

	Štát	Obdobie poberania dávky
V4	Slovensko	2 roky s možnosťou obnovenia/predĺženia dávky po splnení podmienok
	Česko	1 rok s možnosťou obnovenia do 2 rokov od zániku nároku po splnení podmienok
	Maďarsko	1 rok (max. 3 roky pri starostlivosti o zdravotne znevýhodnené dieťa) s možnosťou obnovenia do 10 rokov od zániku nároku po splnení podmienok
	Poľsko	1 rok (max. 2 roky v prípade účasti na kurze odbornej prípravy) s možnosťou obnovenia/predĺženia dávky po splnení podmienok
	Nemecko	2 roky v prípade splnenia nároku na „malý“ vdovský/vdovecký dôchodok*, neobmedzene v prípade splnenia nároku na „veľký“ vdovský/vdovecký dôchodok
Pobaltské štáty	Estónsko	Neobmedzene po dobu trvania podmienok na vznik nároku
	Litva	Neobmedzene po dobu trvania podmienok na vznik nároku
	Lotyšsko	12 mesiacov

* táto úprava platí pre manželstvá uzavreté po 31.12.2001, pre manželstvá uzavreté pred 1.1.2002 (po splnení ďalších podmienok, viď viac v kapitole 2.5) je trvanie „malého“ vdovského/vdoveckého dôchodku ešte podľa „staršej“ úpravy na dobu neurčitú

1.5 Výška dávky

Sociálna dávka po smrti životného partnera je vo všetkých spomínaných štátoch vyplácaná formou pravidelnej mesačnej platby, s výnimkou jednorazovej platby poskytnutej pri zániku „veľkého“ vdovského/vdoveckého dôchodku v Nemecku z dôvodu uzavretia nového zväzku.

Pre potreby rámcového porovnania výpočtu výšky sociálnej dávky poskytnutej vdove/vdovcovi po smrti partnera v jednotlivých štátoch sme si zadefinovali situáciu, kde je medzi oprávnenými prijímateľmi dávky len 1 poberateľ.

	Štát	Výška dávky
V4	Slovensko	60 % starobného (príp. predčasného starobného) alebo invalidného dôchodku zosnulého, na ktorý mal alebo by mal nárok ku dňu smrti
	Česko	Skladá sa z 2 zložiek: - zo základnej výmery (vo výške 10 % priemernej mesačnej mzdy), v roku 2024 predstavuje 4400 Kč (175,4 EUR) - z percentuálnej výmery vo výške 50 % starobného alebo invalidného (III. stupňa) dôchodku zosnulého
	Maďarsko	60 % starobného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal zosnulý nárok ku dňu smrti*
	Poľsko	85 %** starobného alebo invalidného (za úplnú pracovnú neschopnosť) dôchodku, na ktorý mal alebo by mal zosnulý nárok ku dňu smrti
Pobaltské štáty	Nemecko	Prvé 3 mesiace po smrti partnera: 100 % dôchodkovej dávky, na ktorú mal alebo by mal zosnulý nárok ku dňu smrti
		Následne: BUĎ „malý“ vdovský/vdovecký dôchodok vo výške 25 % invalidného alebo starobného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal zosnulý nárok ku dňu smrti ALEBO „veľký“ vdovský/vdovecký dôchodok vo výške 55 %*** invalidného alebo starobného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal zosnulý nárok ku dňu smrti
		V prípade zániku „veľkého“ vdovského/vdoveckého dôchodku kvôli novému zväzku: jednorazové odstupné vo výške 24-násobku priemernej mesačnej dôchodkovej dávky za posledných 12 mesiacov
Pobaltské štáty	Estónsko	50 %**** vypočítaného starobného dôchodku na základe odpracovaných rokov a sociálneho poistenia zosnulého
	Litva	V roku 2024 dosahuje základná sadzba vdovského dôchodku sumu 38,23 EUR*****
	Lotyšsko	50 % dôchodkovej dávky priznanej zosnulému

* v prípade poberania trvalého vdovského/vdoveckého dôchodku z dôvodu starostlivosti o dieťa/deti po zosnulom (viď viac v kapitole 2.3) sa vypláca vo výške 30 % starobného dôchodku

** pri jednom poberateľovi „rodinného“ pozostalostného dôchodku, pri 2 poberateľoch je to 90 %, pri 3 a viac je to 95 % dôchodkovej dávky

*** táto úprava platí pre manželstvá uzavreté po 31.12.2001, pre manželstvá uzavreté pred 1.1.2002 (po splnení ďalších podmienok, viď viac v kapitole 2.5) je suma „veľkého“ vdovského/vdoveckého dôchodku vo výške 60 % invalidného alebo starobného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal zosnulý nárok ku dňu smrti

**** pri jednom poberateľovi pozostalostného dôchodku, pri 2 poberateľoch je to 80 %, pri 3 a viac je to 100 % starobného dôchodku

***** táto suma je každoročne k 1. januáru valorizovaná o schválený indexový koeficient, ktorý je odvodený od 7-ročnej priemernej miery rastu mzdového fondu

2. Inštitút vdovského/vdoveckého dôchodku v jednotlivých štátoch

Cieľom tejto kapitoly je poskytnúť ucelený pohľad na inštitút vdovského/vdoveckého dôchodku prostredníctvom podrobných informácií o povahe tejto dávky, podmienkach jej získania a legislatívnom rámci, v ktorom je definovaná vo vybraných štátoch.

2.1 Slovensko

Vdovský/vdovecký dôchodok patrí medzi dôchodkové dávky a poskytuje sa zo starobného alebo invalidného poistenia. Podmienky nároku na získanie vdovského/vdoveckého dôchodku a jeho suma sú právne ukotvené v *zákone o sociálnom poistení* č. 461/2003 Z. z.³ (§ 74-75).

Medzi hlavné podmienky na vznik nároku na túto dávku patrí uzavretý manželský zväzok medzi zosnulým a budúcim poberateľom dávky, pričom doba trvania manželstva sa pre účely posudzovania splnenia podmienok na vznik dávky nezohľadňuje.

Pre účely vzniku nároku na vdovský/vdovecký dôchodok musí byť zosnulý ku dňu smrti:

- poberateľom starobného alebo invalidného dôchodku alebo
- mať nárok na predčasný starobný dôchodok alebo
- splniť podmienky nároku na starobný dôchodok alebo
- získať potrebný počet rokov dôchodkového poistenia na nárok na invalidný dôchodok.

V prípade smrti v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania sa splnenie predchádzajúcej podmienky nezohľadňuje.

Vdovský/vdovecký dôchodok sa vypláca v mesačnej pravidelnosti po dobu 2 rokov (do 1. 1. 2024 to bol 1 rok), vždy mesiac vopred.

Vyplácanie sa môže následne obnoviť po splnení jednej z podmienok:

- ak poberateľ dovŕšil dôchodkový vek,
- ak sa stará o nezaopatrené dieťa, ktoré má po zosnulom nárok na sirotsky dôchodok, alebo bolo v rodine zosnulého vychovávané,
- ak je poberateľ invalidný z dôvodu poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 70 %,
- ak poberateľ vychoval aspoň 3 deti alebo vychoval 2 deti a dovŕšil 52 rokov alebo vychoval 1 dieťa a dovŕšil 57 rokov.

Nárok na vdovský/vdovecký dôchodok zaniká uzatvorením nového manželstva alebo dňom právoplatnosti rozhodnutia súdu, podľa ktorého poberateľ dávky úmyselným trestným činom spôsobil smrť manžela/manželky. Nárok na výplatu vdovského/vdoveckého dôchodku alebo jeho časti sa premlčí uplynutím troch rokov odo dňa, za ktorý vdovský/vdovecký dôchodok alebo jeho časť patrili.⁴

³ Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Dostupný na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/461/20240301>

⁴ Sociálna poisťovňa: Ako požiadať o vdovecký dôchodok, časť: Kedy vdovecký dôchodok zaniká. Dostupné na: <https://www.socpoist.sk/kto-som/dochodca/ziadatel-o-dochodok/ako-poziadat-o-vdovecky-dochodok>

Suma vdovského/vdoveckého dôchodku je stanovená vo výške 60 % starobného (príp. predčasného starobného) alebo invalidného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal nárok zosnulý ku dňu smrti. Ak sú splnené podmienky nároku na dva dôchodky, vdovský/vdovecký dôchodok sa určí z vyššieho dôchodku.

V prípade, ak pozostalý poberá zároveň iný dôchodok, dostane vyšší dôchodok v plnej sume a nižší dôchodok v polovičnej sume. Podľa zákona o sociálnom poistení č. 461/2003 Z. z., § 81 Súbeh nárokov na výplatu dôchodkových dávok:

(6) Pri vzniku nárokov na výplatu vdovského dôchodku a sirotského dôchodku alebo sirotských dôchodkov a pri vzniku nárokov na výplatu vdoveckého dôchodku a sirotského dôchodku alebo sirotských dôchodkov po tom istom poistencovi nesmie úhrn sumy týchto dôchodkových dávok presiahnuť 100 % dôchodkovej dávky zomretého poistenca, na ktorú mal alebo by bol mal nárok ku dňu smrti... Ak úhrn dôchodkových dávok presiahne túto sumu, suma každej z uvedených dôchodkových dávok sa zníži pomerne tak, aby suma uvedená v prvej vete nebola prekročená.

2.2 Česko

Vdovský/vdovecký dôchodok je v Česku dávkou dôchodkového poistenia, ktorá slúži ku krytiu straty príjmu z dôvodu úmrtia živateľa/živiteľky. Podmienky nároku na vdovský/vdovecký dôchodok stanovuje zákon o dôchodkovom poistení č. 155/1995 Z. z.⁵ (§ 49-51).

Takisto ako na Slovensku patrí medzi hlavné kritériá vzniku nároku na vdovský/vdovecký dôchodok uzavretý manželský zväzok medzi zosnulým a budúcim poberateľom dávky, pričom doba trvania manželstva sa pre účely posudzovania splnenia podmienok na vznik dávky nezohľadňuje.

Rozvedené manželstvo, registrované partnerstvo, ani dlhodobé spolužitie v spoločnej domácnosti a spoločná výchova detí nezakladá nárok na vdovský/vdovecký dôchodok.⁶

Ďalším kritériom je doba poistenia zosnulého. Vdova/vdovec má nárok na vdovský/vdovecký dôchodok po zosnulom, ktorý poberal starobný alebo invalidný dôchodok alebo získal ku dňu smrti potrebnú dobu poistenia na vznik nároku na starobný alebo invalidný dôchodok. V prípade smrti následkom pracovného úrazu sa táto podmienka neuplatňuje.

Vdovský/vdovecký dôchodok sa vypláca po dobu 1 roka, mesačne vopred, prípadne vo výplatnom termíne už poberaného dôchodku. Po uplynutí tejto doby sa vdovský/vdovecký dôchodok vypláca len pri splnení nižšie uvedených podmienok:

- poberateľ má v starostlivosti nezaopatrené dieťa alebo dieťa, ktoré je závislé na pomoci inej osoby v stupňoch II až IV (stredne ťažká, ťažká až úplná závislosť),
- poberateľ sa stará o svojho rodiča alebo rodiča zosnulého, ktorý s ním (s ňou) žije v domácnosti a je závislý na pomoci inej osoby v stupňoch II až IV (stredne ťažká, ťažká až úplná závislosť),

⁵ Zákon č. 155/1995 Z. z. o dôchodkovom poistení v znení neskorších predpisov. Dostupné (v češtine) na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155>

⁶ Česká správa sociálního zabezpečení, časť: Podmienky nároku. Dostupné (v češtine) na: <https://www.cssz.cz/vdovsky-vdovecky-duchod>

- poberateľ má invaliditu III. stupňa,
- poberateľ dovíšil aspoň vek o 4 roky nižší, ako je dôchodkový vek stanovený podľa § 32 zákona o dôchodkovom poistení č. 155/1995 Z. z. pre muža s rovnakým dátumom narodenia alebo dôchodkového veku, ak je dôchodkový vek nižší.

K obnoveniu vdovského/vdoveckého dôchodku môže prísť, ak splnenie niektorej zo zákonných podmienok nastane do 2 rokov po predchádzajúcom zániku nároku na vdovský/vdovecký dôchodok. K obnoveniu však nedochádza automaticky, vždy je to na základe podanej žiadosti.

Nárok na vdovský/vdovecký dôchodok zaniká uzatvorením nového manželstva.

Žiadosť o dôchodok je možné podať kedykoľvek po úmrtí manžela/manželky, dôchodok je však možné vyplatiť maximálne 5 rokov späťne od uplatnenia žiadosti o dôchodok.

Suma vdovského/vdoveckého dôchodku sa skladá z 2 zložiek:

- základnej výmery, stanovenej jednotne *zákonom o dôchodkovom poistení* vo výške 10 % priemernej mesačnej mzdy⁷, pre rok 2024 predstavuje sumu 4400 Kč (175,4 EUR) mesačne,
- percentuálnej výmery vo výške 50 % starobného alebo invalidného dôchodku III. stupňa, na ktorý mal, alebo by mal zosnulý nárok v dobe smrti (pozn. suma nezohľadňuje účasť zosnulého na dôchodkovom sporení, tzv. 2. pilieri, ktorý fungoval v ČR len v období 2013-2015).

V prípade súbehu dôchodkov prislúcha poberateľovi základná výmera len jedenkrát. Zároveň sa porovnáva výška percentuálnej výmery oboch dôchodkov a len tá vyššia je vyplatená v plnej sume, nižšia percentuálna výmera prislúcha poberateľovi len v polovičnej výške.

2.3 Maďarsko

Inštitút vdovského/vdoveckého dôchodku je v Maďarsku legislatívne ukotvený *zákonom č. 81 z roku 1997*⁸ (§ 45-53) a *vládnym nariadením č. 168 z roku 1997*⁹.

O vdovský/vdovecký dôchodok sa môžu uchádzať manželia, registrovaní partneri, v určitých prípadoch bývalí partneri po zániku manželstva a registrovaného partnerstva a takisto partneri, ktorí neuzavreli zväzok, ale dlhodobo spolu žijú.

V prípade spolužitia bez uzavretia zväzku je nárok na vdovský/vdovecký dôchodok podmienený minimálnou dobou spolužitia bez prerušenia 10 rokov¹⁰, pričom v prípade starostlivosti o dieťa je táto lehota skrátená na 1 rok. V prípade zániku manželstva alebo registrovaného partnerstva možno pri posudzovaní nároku na túto dávku zohľadniť takisto obdobie spolužitia po tomto zániku (*vládne nariadenie č. 168 z roku 1997, § 60*).

⁷ T. j. odhadovanej priemernej mzdy za predchádzajúci rok stanovenej na základe skutočnej priemernej mzdy pred dvoch rokov a skutočného nárastu priemernej mzdy za 1. polrok predchádzajúceho roka, vyjadreného pomocou prepočítacieho koeficientu.

⁸ Zákon č. 81 z roku 1997. Dostupné (v maďarčine) na: <https://njt.hu/jogszabaly/1997-81-00-00>

⁹ Vládne nariadenie č. 168 z roku 1997. Dostupné (v maďarčine) na: <https://njt.hu/jogszabaly/1997-168-20-22>

¹⁰ Pod podmienkou, že nepoberal počas tejto doby vdovský/vdovecký alebo úrazový vdovský/vdovecký dôchodok.

V prípade rozvodu a odlúčeného bývania po dobu trvania dlhšiu ako 1 rok má poberateľ nárok na dočasný vdovský/vdovecký dôchodok len v prípade, ak v čase smrti poberal alebo mu bolo súdom ustanovené výživné na neho. V takomto prípade suma vdovského/vdoveckého dôchodku nemôže prevyšovať toto výživné upravené o pravidelné každoročné zvyšovanie dôchodkových dávok.

Špecifická podmienka sa vzťahuje na manželstvo uzatvorené po dosiahnutí dôchodkového veku. V tomto prípade je nárok na vdovský/vdovecký dôchodok podmienený starostlivosťou o dieťa alebo minimálnym trvaním manželstva po dobu 5 rokov. V prípade, ak už boli partneri spolu zosobášení pred dosiahnutím dôchodkového veku, zväzok následne zanikol a až po čase, už po dosiahnutí dôchodkového veku sa znovu zosobášili, predchádzajúca podmienka sa neuplatňuje.

V súlade so *zákonom č. 81 z roku 1997* (§ 46) je ďalším kritériom pri posudzovaní nároku na vdovský/vdovecký dôchodok doba poistenia zosnulého ku dňu smrti, po prípade či bol poberateľom starobného dôchodku. Ak zosnulý ku dňu smrti nepoberal starobný dôchodok, na účely nároku musel splniť minimálnu dobu poistenia¹¹ pre danú vekovú kategóriu, definovanú takto:

- ak zomrel pred dosiahnutím veku 22 rokov a do 180 dní od ukončenia štúdia bol poistený/alebo jeho doba poistenia dosiahla 2 roky,
- ak zomrel vo veku 22 až 25 rokov a jeho doba poistenia dosiahla aspoň 4 roky,
- ak zomrel vo veku 25 až 30 rokov a jeho doba poistenia dosiahla aspoň 6 rokov,
- ak zomrel vo veku 30 až 35 rokov a jeho doba poistenia dosiahla aspoň 8 rokov,
- ak zomrel vo veku 35 až 45 rokov a jeho doba poistenia dosiahla aspoň 10 rokov,
- ak dosiahol vek 45 rokov a jeho doba poistenia dosiahla aspoň 15 rokov.

Podmienka potrebnej doby poistenia zosnulého je splnená, aj keď dosiahol potrebnú dobu poistenia pre nižšiu vekovú hranicu s tým, že po dosiahnutí tejto hranice až do smrti jeho poistenie nebolo prerušené na viac ako 30 dní. Do týchto 30 dní nemožno započítať dobu práceneschopnosti.

Pre prípad smrti v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania existuje v Maďarsku inštitút úrazového vdovského/vdoveckého dôchodku (*zákon č. 81 z roku 1997*, § 60-61), okruh osôb s nárokom naň je rovnaký ako pri vdovskom/vdoveckom dôchodku, v tomto prípade nie je nárok podmienený dobou poistenia.

Trvanie vyplácania dočasného vdovského/vdoveckého dôchodku je 1 rok až na nasledujúce výnimky. V prípade starostlivosti o dieťa mladšie ako 18 mesiacov má poberateľ nárok na dočasný vdovský/vdovecký dôchodok do dovŕšenia 18 mesiacov dieťaťa. V prípade starostlivosti o zdravotne znevýhodnené alebo dlhodobo choré dieťa má poberateľ nárok na túto dávku do dovŕšenia 3. roku dieťaťa.

Dočasný vdovský/vdovecký dôchodok sa môže zmeniť na trvalý, ak poberateľ splnil jednu z nasledujúcich podmienok:

- dosiahol dôchodkový vek,
- má zmenenú pracovnú schopnosť,
- stará sa o najmenej dve neplnoleté deti, ktoré majú nárok na sirotsky dôchodok po zosnulom alebo sa stará o jedno zdravotne znevýhodnené alebo chronicky choré dieťa po zosnulom s nárokom na sirotsky dôchodok, pričom museli žiť v spoločnej domácnosti so zosnulým.

¹¹ Do doby poistenia sa pre tento prípad započítava obdobie poberania invalidného dôchodku, úrazového invalidného dôchodku alebo nemocenských dávok.

Obnovenie dôchodku je možné do 10 rokov od zániku vdovského/vdoveckého dôchodku v prípade smrti partnera po 28. 2. 1993 (predtým to bolo 15 rokov). Pri obnove vdovského/vdoveckého dôchodku sa musí pozostalému určiť príslušný dôchodkový vek na základe predpisov platných v čase úmrtia zosnulého.

Vdovský/vdovecký dôchodok zaniká uzavretím nového manželstva pred dovŕšením dôchodkového veku, prípadne rozhodnutím súdu o úmyselnom trestnom čine, ktorým bola spôsobená smrť životného partnera. Takisto ak niektorá z predchádzajúcich podmienok na trvalý vdovský/vdovecký dôchodok už nepretrváva (napr. zmenená pracovná schopnosť poberateľa alebo ak pominul nárok na sirotsky dôchodok detí po zosnulom).

Suma dočasného aj trvalého vdovského/vdoveckého dôchodku je vo výške 60 % starobného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal zosnulý nárok ku dňu smrti. Výnimku tvorí trvalý vdovský/vdovecký dôchodok, na ktorý vznikol poberateľovi nárok z dôvodu starostlivosti o dieťa/deti po zosnulom (podľa stanovených podmienok pre trvalý vdovský/vdovecký dôchodok), ktorý sa vypláca vo výške 30 % starobného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal zosnulý nárok ku dňu smrti. Vdovský/vdovecký dôchodok sa vypláca formou pravidelnej mesačnej dávky¹².

Pozn.: Ak bol zosnulý v 1. pilieri štátneho penzijného programu medzi 3. 11. 2010 a 31. 1. 2011, pozostalý si môže vybrať medzi poberaním vdovského/vdoveckého dôchodku a vdovskej/vdoveckej ročnej renty, ktorej výška závisí od nasporenej sumy.

V prípade úrazového vdovského/vdoveckého dôchodku, ak zosnulý nebol poistený v dĺžke minimálne 1 roka, jeho výška predstavuje 60 % výšky priemernej mesačnej mzdy. Táto suma je navýšená o 1 % priemernej mesačnej mzdy za každý rok poistenia, nemôže však presiahnuť úroveň priemernej mzdy.

V prípade poberania trvalého vdovského/vdoveckého dôchodku spolu so súbežným poberaním starobného dôchodku alebo dávok ako invalidné dávky (*rokkantsági ellátás*), rehabilitačné dávky (*rehabilitációs ellátás*), dávky pred dosiahnutím dôchodkového veku (*korhatár előtti ellátás*), služobného príspevku pre ozbrojené sily (*szolgálati járandóság*), doživotnej renty pre tanečných umelcov (*táncművészeti életjáradék*), dočasného príspevku pre baníkov (*átmeneti bányászjáradék*) sa trvalý vdovský/vdovecký dôchodok vypláca vo výške 30 % starobného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal zosnulý nárok ku dňu smrti.

Od 1. januára 2024 možno osobný dôchodok, vdovský/vdovecký dôchodok a úrazový vdovský/vdovecký dôchodok vyplácať spolu až do mesačného limitu 147 270 HUF (378,6 EUR) (*Vládne nariadenie č. 168 z roku 1997, § 62, (7)*).

V prípade viacerých poberateľov sa vdovský/vdovecký dôchodok rozdelí pomerne medzi nich. Nie je stanovená minimálna výška vdovského/vdoveckého dôchodku.

¹² Maďarská štátna pokladnica: Vdovský/vdovecký dôchodok. Dostupné (v maďarčine) na: <https://www.allamkincstar.gov.hu/nyugdij/hozzatartozoi-ellatasok/az-ozvegyi-nyugdij>

2.4 Poľsko

Pojem vdovského/vdoveckého dôchodku nie je samostatne vymedzený v poľskom právnom systéme, avšak manžel(ka) majú takisto ako deti a rodičia zosnulého nárok na „rodinný“ pozostalostný dôchodok (*Renta rodzinna*), ktorý je upravený v zákone o dôchodkoch a invalidných dôchodkoch z Fondu sociálneho poistenia zo dňa 17. decembra 1998 (čl. 65-74)¹³.

Nárok na túto dávku zakladá v prípade životných partnerov výlučne manželský zväzok. V prípade bývalých manželov je tento dôchodok nárokovateľný, iba ak bývalý manžel(ka) poberal(a) od zosnulého (v dobe smrti) výživné na základe súdneho rozsudku alebo zmieru, pričom v prípade bývalej manželky stačí preukázať dohodu o výživnom medzi bývalými manželmi.¹⁴

Ďalším kritériom pri posudzovaní nároku na túto dávku je doba poistenia:

Článok 65

1. Pozostalostný dôchodok sa poskytuje oprávneným rodinným príslušníkom osoby, ktorá mala v čase smrti nárok na starobný alebo invalidný dôchodok alebo spĺňala podmienky požadované na poberanie jednej z týchto dávok.
2. Pri posudzovaní nároku na dôchodok sa predpokladá, že zosnulý bol úplne práceneschopný.

Článok 66

Na pozostalostný dôchodok majú nárok aj oprávnení rodinní príslušníci osoby, ktorá v čase smrti poberala preddôchodkový príspevok, preddôchodkovú dávku alebo učiteľský kompenzačný príspevok. V tomto prípade sa predpokladá, že zosnulý splnil podmienky na získanie invalidného dôchodku z dôvodu úplnej pracovnej neschopnosti.

Vdova/vdovec môže poberať pozostalostný dôchodok po dobu 1 roka od smrti manžela(ky) alebo počas obdobia účasti na organizovanom kurze odbornej prípravy zameranom na získanie kvalifikácie na vykonávanie zárobkovej činnosti, najviac však po dobu 2 rokov odo dňa smrti manžela(ky). V prípade splnenia nasledovných podmienok nie je poberanie pozostalostného dôchodku časovo ohraničené:

- vdova/vdovec dosiahol(la) vek 50 rokov v čase smrti svojho manžela alebo bol(a) práceneschopný(á),
- vdova/vdovec vychováva aspoň jedno z detí, vnúchat alebo súrodencov s nárokom na pozostalostný dôchodok po zosnulom, ktoré nedovršilo vek 16 rokov, alebo ak navštevuje školu, vek 18 rokov, alebo ak má v starostlivosti dieťa, ktoré je úplne práceneschopné a nedokáže žiť samostatne alebo ktoré je úplne práceneschopné a má nárok na pozostalostný dôchodok.

¹³ Zákon o dôchodkoch a invalidných dôchodkoch z Fondu sociálneho poistenia zo dňa 17. decembra 1998 (*Ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (Dz.U. 2023 r. poz. 1251)).

Dostupné (v poľštine) na: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20230001251/U/D20231251Lj.pdf>

¹⁴ Rozsudkom Ústavného súdu z 13. mája 2014, ref. č. SK 61/13 (Zbierka zákonov 2014, položka 683) – má rozvedená alebo odlúčená manželka nárok na pozostalostný dôchodok, ak preukáže, že v čase pred smrťou poberala výživné od manžela na základe dohody medzi rozvedenými/odlúčenými manželmi. V tomto prípade nie je potrebný súdny rozsudok alebo zmier (toto je platné len pre ženu).

Nárok na pozostalostný dôchodok, ktorý zanikol v dôsledku zániku pracovnej neschopnosti, sa obnoví, ak sa poistenec do 18 mesiacov od zániku nároku na dôchodok opäť stane práceneschopným.

Na základe článku 73 (zákona o dôchodkoch a invalidných dôchodkoch z Fondu sociálneho poistenia zo dňa 17. decembra 1998) sa výška rodinného pozostalostného dôchodku odvíja od počtu oprávnených príjemcov¹⁵:

- Sociálna poisťovňa¹⁶ skúma nárok zosnulého na všetky dôchodkové dávky, na ktoré by mohol mať nárok v čase úmrtia. Pozostalostný dôchodok určuje následne podľa dávky v najvýhodnejšej výške.

Nárok na pozostalostný dôchodok je pozastavený, ak príjem príjemcu presiahne 130 % priemernej mesačnej mzdy. Ak je príjem príjemcu vyšší ako 70 % priemernej mzdy, ale nepresahuje 130 %, pozostalostný dôchodok sa zníži o prekročenú sumu, najviac však o sumu maximálneho zníženia. V prípade pozostalostného dôchodku pre jednu osobu je suma maximálneho zníženia (platná od 1. marca 2023) stanovená vo výške 675,24 PLN (156 EUR).

¹⁶ Sociálna poisťovňa v Poľsku.

Dostupné (v poľštine) na: https://www.zus.pl/swiadczenia/renty/renta-rodzinna?p1back_url=%2Fwyniki-wyszukiwania%3Fquery%3Drenta%2Brodzinna%26dateFrom%3D%26dateTo%3D

2.5 Nemecko

V Nemecku je inštitút pozostalostného dôchodku (*Hinterbliebenenrente*), ktorý zahŕňa vdovský/vdovecký a sirotsky dôchodok.

Legislatívne je upravený v VI. Knihe Sociálneho zákonníka (*SGB VI*)¹⁷, inštitucionálne spadá pod Nemecké dôchodkové poistenie (*Deutsche Rentenversicherung*)¹⁸.

V Nemecku je základom pre priznanie pozostalostných dôchodkov zo zákonného dôchodkového poistenia vzájomná vyživovacia povinnosť manželov stanovená občianskym právom. Je to dôležité predovšetkým pre manželov a rodičov a od roku 2005 sa to bez obmedzenia vzťahuje aj na registrované partnerstvá (*eingetragene Lebenspartnerschaften*). Od októbra 2017 môžu partneri rovnakého pohlavia uzatvárať v Nemecku manželstvá. Odvtedy už nie je možné založiť registrované partnerstvo. Existujúce registrované partnerstvá však zostávajú v platnosti, partneri v nich majú rovnaké dôchodkové nároky ako partneri v platnom manželstve.

Popri pozostalostnom dôchodku existuje v Nemecku aj inštitút opatrovateľského dôchodku na dieťa (*Erziehungsrente*), ktorý má pokryť potrebu výživného na dieťa pri bývalých manželoch/partneroch.

Na účely vzniku nároku na pozostalostný dôchodok musí manželstvo/registerované partnerstvo trvať najmenej 1 rok. V prípade smrti v dôsledku úrazu vzniká nárok na túto dávku aj pri kratšej dobe trvania zväzku.

Minimálna lehota poistenia zosnulého na účely vzniku pozostalostného dôchodku je 5 rokov ku dňu smrti, s vlastnými obdobiami prispievania. V prípade pracovného úrazu alebo smrti krátko po ukončení odbornej prípravy môže byť táto podmienka považovaná za splnenú takisto ako v prípade, keď už zosnulý dôchodok poberal.

Počas 1. štvrťroku po úmrtí zosnulého („*Sterbevierteljahr*“) sa vypláca vdovský/vdovecký dôchodok v plnej výške dôchodkového nároku zosnulého partnera. Počas tejto doby sa neberie do úvahy vlastný príjem poberateľa dôchodku. Zámerom tohto opatrenia je pomôcť pozostalým pri prispôbovaní sa zmeneným životným podmienkam po smrti partnera.

Následne môže vdova/vdovec na základe nižšie stanovených podmienok získať nárok na „malý“ alebo „veľký“ vdovský/vdovecký dôchodok. Obidva dôchodky pritom podliehajú „novšej“ aj „staršej“ legislatívnej úprave, rozhodujúcim faktorom je dátum uzavretia manželstva a dátum narodenia manželov.

V prípade uzavretia manželstva po 31. decembri 2001 alebo ak sa obaja manželia narodili po 1. januári 1962:

- vdova/vdovec má nárok na 25 % invalidného alebo starobného dôchodku (tzv. „malý“ vdovský/vdovecký dôchodok), na ktorý mal alebo by mal zosnulý nárok ku dňu smrti, vypláca sa po dobu najviac 2 rokov na pokrytie prechodného obdobia,

¹⁷ VI. Kniha Sociálneho zákonníka (*Sozialgesetzbuch VI*).

Dostupná (v nemčine) na: https://www.gesetze-im-internet.de/sgeb_6/

¹⁸ Nemecké dôchodkové poistenie (*Deutsche Rentenversicherung*). Dostupné (v nemčine) na: https://www.deutsche-rentenversicherung.de/DRV/DE/Rente/In-der-Rente/Hinterbliebenenrente/hinterbliebenenrente_node.html

- ak sa pozostalý stará o neplnoleté dieťa alebo bez obmedzenia veku, ak ide o dieťa so zdravotným znevýhodnením, ktoré sa o seba nedokáže postarať alebo dosiahol vek 47 rokov¹⁹ alebo má zníženú pracovnú schopnosť, tak má nárok na 55 % tejto dávky (tzv. „veľký“ vdovský/vdovecký dôchodok), a to na neobmedzenú dobu.

Vdova alebo vdovec má pri výchove detí do 3 rokov nárok na príplatok, ktorý môže byť čerpaný od 4. kalendárneho mesiaca po smrti manžela/manželky. V prípade, že by pozostalostný dôchodok spolu s príplatkom presiahol celý mesačný dôchodok zosnulého, príplatok bude krátený. Suma príplatku je pri „malom“ vdovskom/vdoveckom dôchodku stanovená na 34,18 EUR za 1 dieťa a 17,09 EUR za každé ďalšie dieťa, pri „veľkom“ vdovskom/vdoveckom dôchodku je vo výške 75,19 EUR za 1 dieťa a 37,60 EUR za každé ďalšie dieťa.

V prípade uzavretia manželstva pred 1. januárom 2002 a ak sa aspoň jeden z manželov narodil pred 2. januárom 1962 alebo v prípade smrti manžela/manželky pred 1. januárom 2002 sa na nárok na pozostalostný dôchodok vzťahuje „staršie“ znenie zákona:

- „malý“ vdovský/vdovecký dôchodok je vo výške 25 % invalidného alebo starobného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal zosnulý nárok ku dňu smrti a je vyplácaný počas neobmedzenej doby,
- „veľký“ vdovský/vdovecký dôchodok je vo výške 60 % invalidného alebo starobného dôchodku, na ktorý mal alebo by mal zosnulý nárok ku dňu smrti.

V tomto prípade nemajú pozostalí nárok na príplatok pri výchove detí do 3 rokov.

Takisto v prípade rozvodu sú v platnosti dve úpravy:

V prípade manželstva rozvedeného pred 1. júlom 1977 za podmienky, že nebolo uzavreté nové manželstvo do času smrti a v poslednom roku pred smrťou existoval nárok na výživné od bývalého partnera a pri splnení podmienky dostatočného poistného obdobia zo strany zosnulého, má rozvedený(á) manžel(ka) nárok na pozostalostný dôchodok.

V prípade smrti bývalého manžela, keď rozvod prebehol po 30. júni 1977, vzniká pozostalému, ktorý nevstúpil do iného manželstva a má v starostlivosti neplnoleté dieťa alebo zdravotne znevýhodnené dieťa bez ohľadu na vek, v súlade s § 47 SGB VI nárok na opatrovateľský dôchodok na dieťa (*Erziehungsrente*). V tomto prípade je nárok založený na minimálnej lehote poistenia (5 rokov) pozostalého (a nie zosnulého ako pri pozostalostnom dôchodku) v čase úmrtia bývalého partnera.

Suma opatrovateľského dôchodku na dieťa zodpovedá sume invalidného dôchodku s prihladením na úpravu dôchodku vykonanú v rámci rozvodového konania. Základom pre priznanie opatrovateľského dôchodku na dieťa je zabezpečenie živobytia, ak ho nie je možné zaobstaráť prácou alebo inou aktivitou z dôvodu starostlivosti o dieťa. Slúži ako náhrada výživného zo strany bývalého partnera. To isté platí aj pre registrované partnerstvá.

Ak sa zosnulý manželský partner oženil opakovane, vdova alebo vdovec a jeden alebo viacerí bývalí manželia môžu mať po smrti nárok na pozostalostný dôchodok. Vdovský/vdovecký dôchodok sa potom rozdelí medzi všetky oprávnené osoby v súlade s § 91 SGB VI. Každý bývalý manželský partner poberá časť dôchodku, ktorá zodpovedá dĺžke manželstva so zosnulým.

¹⁹ Táto veková hranica sa postupne zvyšuje od roku 2012 zo 45 na 47 rokov v roku 2029, v roku 2024 je na úrovni 46 rokov a 2 mesiace.

Zohľadnenie príjmu

V súlade s § 97 SGB VI sa pri výpočte vdovského/vdoveckého dôchodku (nie v prípade sirotského dôchodku) a takisto opatrovateľského dôchodku na dieťa musí brať do úvahy vlastný príjem pozostalých. Príjmy pozostalých ako sú mzdy, kapitálové zisky a iné príjmy sa čiastočne odpočítavajú z dôchodku. Mesačný príjem, ktorý sa nezapočítava do dôchodku, je viazaný na aktuálnu dôchodkovú hodnotu. Tým sa zabezpečí, že sa pri valorizácii dôchodkov táto príjmová hranica adekvátne posúva. Pri pozostalostných a opatrovateľských dôchodkoch je to 26,4-násobok aktuálnej dôchodkovej hodnoty. Ak je príjem pozostalého vyšší, pozostalostný dôchodok je znížený o 40 % čistého príjmu, ktorý presahuje túto hranicu. V súčasnosti je tento parameter vo všetkých spolkových krajinách v rovnakej výške 992,64 EUR (od 1.7.2023 je hodnota dôchodkovej jednotky stanovená na úrovni 37,60 EUR). Táto suma sa zvyšuje o 5,6-násobok aktuálnej dôchodkovej hodnoty na každé dieťa v opatere, ktoré má nárok na sirotský dôchodok.

Zrážka z dôchodku

V prípade, ak zosnulý partner zomrel pred dovŕšením 65 rokov, podlieha pozostalostný aj opatrovateľský dôchodok na dieťa zrážke, ktorého výška sa odvíja od veku zosnulého v čase smrti:

- pred dosiahnutím 62 rokov, ide o mesačnú zrážku vo výške 10,8 % dôchodkovej dávky,
- medzi vekom 62 a 65 rokov sa za každý nedovŕšený mesiac veku zosnulého odpočítava 0,3 % dôchodkovej dávky.

Rozdelenie dôchodkov

Od 1. januára 2002 bolo v súlade s § 120a-120e SGB VI zavedené nepovinné rozdelenie dôchodkov, ktoré vychádza z vyrovnávania dôchodkov v prípade rozvodu. Odvtedy majú manželské páry za určitých podmienok možnosť prostredníctvom písomnej dohody vyhlásiť, že sa ich dôchodkové nároky nadobudnuté od uzavretia manželstva majú rozdeliť rovným dielom. Polovica rozdielu hodnoty sa prevedie z dôchodkového účtu s vyššími dôchodkovými nárokmi na dôchodkový účet s nižšími dôchodkovými nárokmi tak, aby zákonné dôchodkové nároky nadobudnuté počas manželstva boli rovnaké. Po predložení takéhoto vyhlásenia o rozdelení dôchodku nemá vdova alebo vdovec nárok na pozostalostný dôchodok.

Pozn.: O opatrovateľský dôchodok na dieťa môžu požiadať aj ovdovení manželia alebo manželky, ktorí požiadali o rozdelenie nárokov na dôchodok.

Vyhlásenie o rozdelení nárokov na dôchodok možno urobiť až v dôchodkovom veku pod podmienkou, že obidvaja manželia nazhromaždili minimálne 25 rokov dôchodkového obdobia (*rentenrechtlichen Zeiten*). Ďalšou podmienkou je čas uzavretia manželstva, kedy musia byť manželia zosobášení buď po 31. decembri 2001 alebo v prípade uzavretia manželstva pred rokom 2002 sa museli obidvaja manželia narodiť po 1. januári 1962.

Ak jeden z manželov zomrie pred dosiahnutím dôchodkového veku, jeho pozostalý partner môže požiadať o rozdelenie dôchodku sám, ak spĺňa podmienku 25 rokov dôchodkového obdobia.

V niektorých prípadoch môže rozdelenie dôchodku viesť k vyšším samostatným dôchodkovým dávkam, zvyčajne pre manželku. Navyše na rozdiel od pozostalostného dôchodku, tento dôchodok sa nezahŕňa do výpočtu príjmov pozostalého a nárok naň nezanikne v prípade nového

manželstva. Rozdelenie dôchodkov môže byť výhodné aj pre pozostalých partnerov, ktorí by sami nespĺnili podmienky na získanie dôchodku. Takisto v prípade, že z dôvodu svojho vysokého príjmu nemá vdova/vdovec nárok na pozostalostný dôchodok, môže využiť možnosť rozdelenia nárokov na dôchodok, ak zosnulý disponoval vyššími dôchodkovými nárokmi.

Rozdelenie nárokov na dôchodok medzi registrovaných partnerov podlieha rovnakým pravidlám.

Zánik dávky

Pozostalostný dôchodok zaniká uzavretím nového manželstva, príp. registrovaného partnerstva. V tomto prípade však poberateľovi „veľkého“ vdovského/vdoveckého dôchodku zároveň vzniká nárok na jednorazové odstupné ako „pomoc pri rozbehu“. Vypláca sa vo výške 24-násobku priemernej mesačnej dôchodkovej dávky za posledných 12 mesiacov. V prípade „malého“ vdovského/vdoveckého dôchodku je zvyšná suma dôchodku vyplácaná poberateľovi dávky naďalej až do jej „vyčerpania“.

Odstupné sa týka len uzavretia prvého nového sobáša alebo registrovaného partnerstva.

Opatrovateľský dôchodok na dieťa sa končí koncom mesiaca, v ktorom už poberateľ nespĺňa vymedzené požiadavky (napr. uzavretím nového manželstva alebo registrovaného partnerstva, dovŕšením 18. roku dieťaťa a pod.), najneskôr však keď dosiahne štandardný dôchodkový vek. Potom, ak sa nerozhodne inak, bude poberať štandardný starobný dôchodok.

Ak počas poberania opatrovateľského dôchodku na dieťa poberateľ znovu uzavrie manželstvo alebo manželstvo osôb rovnakého pohlavia, na rozdiel od pozostalostného dôchodku nemá nárok na odstupné z dôchodku.

2.6 Estónsko

V Estónsku existuje inštitút pozostalostného dôchodku, na ktorý majú nárok pozostalí manželia, registrovaní partneri, príp. bývalí manželia alebo registrovaní partneri (pri splnení podmienok) a deti a rodičia zosnulých.

Na základe *zákona o štátnom dôchodkovom poistení*²⁰ (4. oddiel, § 20, bod (2)) sú spomedzi partnerov medzi oprávnenými príjemcami pozostalostného dôchodku vymenovaní:

- nepracujúca partnerka (na základe uzavretého manželstva/registrovaného partnerstva) zosnulého, ktorá je tehotná (od 12. týždňa tehotenstva),
- partner/ka (na základe uzavretého manželstva/registrovaného partnerstva) zosnulého, ktorý/á je čiastočne alebo úplne práceneschopný/á podľa *zákona o príspevkoch pri práceneschopnosti*²¹ alebo ktorý/á je v dôchodkovom veku a jeho/jej manželstvo/registrované partnerstvo so zosnulým trvalo aspoň 1 rok,

²⁰ Zákon o štátnom dôchodkovom poistení (*State Pension Insurance Act*). Dostupné (v angličtine) na: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/519012024005/consolide>

²¹ Zákon o príspevkoch pri práceneschopnosti (*Work Ability Allowance Act*). Dostupné (v angličtine) na: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/517012024001/consolide>

- bývalý partner/ka zosnulého, ktorý/á pred rozvodom/zánikom registrovaného partnerstva alebo do 3 rokov po rozvode/zániku registrovaného partnerstva dosiahol/la dôchodkový vek alebo sa stal/a čiastočne alebo úplne práceneschopný/á podľa *zákona o príspevkoch pri práceneschopnosti* a ktorého/ktorej manželstvo/registrované partnerstvo so zosnulým trvalo najmenej 25 rokov,
- rodič alebo opatrovník dieťaťa zosnulého, ktorý nie je zamestnaný a vo svojej rodine vychováva dieťa zosnulého mladšie ako 3 roky,
- osoba, ktorá vychovávala a vyživovala dieťa ako partner/ka zosnulého (na základe manželstva/registrovaného partnerstva) alebo ako pestún/ka po dobu najmenej 8 rokov.

Vznik nároku na pozostalostný dôchodok je ďalej podmienený dobou poistenia zo strany zosnulého. Minimálna doba poistenia zosnulého na účely vzniku nároku na pozostalostný dôchodok je odstupňovaná podľa veku zosnulého v čase smrti. Pri veku zosnulého:

- 16-24 rokov sa doba poistenia zosnulého nezohľadňuje,
- 25-26 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 1 rok,
- 27-28 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 2 roky,
- 29-30 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 3 roky,
- 31-32 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 4 roky,
- 33-35 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 5 rokov,
- 36-38 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 6 rokov,
- 39-41 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 7 rokov,
- 42-44 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 8 rokov,
- 45-47 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 9 rokov,
- 48-50 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 10 rokov,
- 51-53 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 11 rokov,
- 54-56 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 12 rokov,
- 57-59 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 13 rokov,
- 60-64 rokov je požadovaná doba poistenia zosnulého 14 rokov.

Za každé 3 roky, počas ktorých mal zosnulý zmenenú pracovnú schopnosť, sa požadovaná doba poistenia skracuje o 1 rok.

V prípade smrti v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania nie je nárok na pozostalostný dôchodok podmienený dobou poistenia. V takomto prípade sa suma pozostalostného dôchodku rovná sume národného dôchodku²² (od 1. apríla 2023 je vo výške 336,39 EUR mesačne).

Inak je východiskom pre výpočet pozostalostného dôchodku buď výška starobného dôchodku na základe odpracovaných rokov, sociálneho poistenia a podielu solidarity (na základe § 11 *zákona o dôchodkovom poistení*) alebo výška starobného dôchodku v prípade odpracovaných 30 rokov, pričom sa berie do úvahy vždy vyššia suma.

²² Sociálna poisťovňa Estónskej republiky: Národný dôchodok. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/en/pension-and-benefits/types-pensions/national-pension>

Výška pozostalostného dôchodku sa ďalej odvíja od počtu oprávnených poberateľov, medzi ktorých sa rozdelí. V prípade:

- 3 a viacerých poberateľov, je to 100 % starobného dôchodku,
- 2 poberateľov, je to 80 % starobného dôchodku,
- 1 poberateľa, je to 50 % starobného dôchodku.

Žiadosť o pozostalostný dôchodok možno podať kedykoľvek po smrti blízkeho, pričom Sociálna poisťovňa vyplatí pozostalostný dôchodok spätne od dátumu smrti, maximálne však 12 mesiacov spätne od vyplnenia žiadosti.²³

Nárok na pozostalostný dôchodok nie je časovo obmedzený, pokiaľ trvajú podmienky na vznik tohto nároku. Pozostalí partneri nemôžu súbežne poberať pozostalostný dôchodok a mzdu. Vyplácanie pozostalostného dôchodku sa preruší nasledujúci mesiac po nastúpení do zamestnania a takisto je jeho vyplácanie automaticky obnovené po strate/zániku zamestnania.

2.7 Litva

V Litve existuje inštitút vdovského/vdoveckého dôchodku, upravený *zákonom o dôchodkoch zo štátneho sociálneho poistenia č. I-549 z 29. júna 2016*²⁴.

Zároveň tu v roku 2022 zaviedli dávku pre osamelé osoby²⁵, ktorá je automaticky priznaná osamelým osobám, ktoré dosiahli dôchodkový vek alebo sú zdravotne znevýhodnené. Takisto o ňu môžu požiadať vdovy/vdovci, ktorí nespĺňajú podmienky pre vdovský/vdovecký dôchodok.

O vdovský/vdovecký dôchodok sa môže uchádzať len manžel(ka) zosnulého. V prípade bezdetného zväzku musí manželstvo trvať aspoň 1 rok na účely vzniku nároku na túto dávku.

Nárok na vdovský/vdovecký dôchodok je ďalej podmienený zo strany žiadateľa o dávku splnením jednej z nasledujúcich podmienok:

- dosiahnutím dôchodkového veku žiadateľa (nezáleží pritom na veku žiadateľa v čase smrti partnera)
- zmenenou pracovnou schopnosťou až úplnou práceneschopnosťou žiadateľa v čase smrti zosnulého, príp. v období do 5 rokov od úmrtia manžela/ky, príp. v období starostlivosti o deti po pozostalom, ktoré nedovršili 18 rokov, príp. ktoré stratili 75 – 100 % svojej pracovnej schopnosti do dovŕšenia 18 rokov.

Zároveň je tento nárok podmienený nárokom zosnulého na invalidný alebo starobný dôchodok v čase smrti na základe získania minimálnej doby poistenia pre daný typ dôchodku, príp. poberaním tohto dôchodku.

²³ Sociálna poisťovňa Estónskej republiky: Pozostalostný dôchodok. Dostupné (v angličtine) na:

<https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/en/pension-and-benefits/types-pensions/survivors-pension>

²⁴ Zákon o dôchodkoch zo štátneho sociálneho poistenia č. I-549 z 29. júna 2016 (XII-2512). Dostupné (v angličtine) na: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b79c4442bd4a11e6a3e9de0fc8d85cd8?jfwid=-ji9gt565y>

²⁵ Dávka pre osamelé osoby (*Vienišo asmens išmoka*) bola zavedená na základe *Zákona o dávke pre osamelé osoby z 27. mája 2021* (č. XIV-352). Dostupné (v litovčine) na:

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/03d87102c1e511eb91e294a1358e77e9>

Pozn.: Na posudzovanie nároku na vdovský/vdovecký dôchodok po zosnulom, ktorý zomrel pred 1. júnom 1991, nie je potrebné spĺňať ani preukazovať hore uvedené podmienky.

Nárok na vdovský/vdovecký dôchodok zaniká uzavretím nového manželstva alebo smrťou poberateľa dávky.

Vdovský/vdovecký dôchodok je vyplácaný v pravidelnej mesačnej dávke za aktuálny mesiac, pričom je ho možné vyplatiť maximálne 12 mesiacov spätne od uplatnenia žiadosti o dôchodok.²⁶

V roku 2024 dosahuje základná sadzba vdovského dôchodku sumu 38,23 EUR (táto suma je rovnaká aj pre dávku pre osamelé osoby), jej výška je každoročne valorizovaná k 1. januáru daného roka.

Vdovský/vdovecký dôchodok môže byť vyplácaný spolu s ostatnými dôchodkami plynúcimi z poistenia. V prípade nároku na vdovský/vdovecký a sirotský dôchodok, sa vypláca len jeden z nich, spravidla ten vo vyššej sume, pokiaľ sa príjemca nerozhodne inak.

2.8 Lotyšsko

V Lotyšsku neexistuje forma vdovského/vdoveckého dôchodku tak, ako ho poznáme na Slovensku. Existujúci inštitút pozostalostného dôchodku (*Apgādnieka zaudējuma pensija*) sa zameriava na zabezpečenie potrieb detí zosnulého, ktoré môžu byť jeho oprávnenými žiadateľmi za presne vymedzených podmienok.

Vdova/vdovec po zosnulom má v súlade so *zákonom o štátnych dôchodkoch z 2.11.1995*²⁷ nárok na príspevok pre manžela/manželku zosnulého poberateľa dôchodku (*Pabalsts mirušā pensijas saņēmēja laulātajam*).

Podmienkou získania nároku na tento príspevok je trvajúci manželský zväzok so zosnulým ku dňu smrti. Zároveň musia byť obaja, zosnulý aj žiadateľ o príspevok, poberateľmi starobného, invalidného, výsluhového alebo osobitného štátneho dôchodku Lotyšskej republiky.

Suma príspevku pre manžela/manželku zosnulého poberateľa dôchodku je vo výške 50 % z dôchodku priznaného zosnulému/lej manželovi/ke. Táto suma zahŕňa aj doplatok k dôchodku za dobu poistenia (zamestnania) nahromadenú do 31. decembra 1995.

Dávka sa vypláca počas 12 mesiacov odo dňa úmrtia poberateľa dôchodku. Ak bola žiadosť podaná neskôr ako 6 mesiacov po jeho smrti, nárok na príspevok vzniká najskôr 6 mesiacov pred dňom podania žiadosti a trvá najdlhšie do dňa, keď uplynie 12 mesiacov odo dňa úmrtia poberateľa dôchodku. V prípade úmrtia poberateľa výsluhového dôchodku je dávka vyplatená jednorazovo.²⁸

²⁶ Štátny fond sociálneho poistenia v Litve. Dostupné (v angličtine) na:

<https://www.sodra.lt/lt/situacijos/informacija-gyventojams/noriu-gauti-pensija/esu-naslysnasle-1?lang=en>

²⁷ Zákon o štátnych dôchodkoch (*Par valsts pensijām*) z 2.11.1995. Dostupné (v lotyšskom jazyku) na:

<https://likumi.lv/ta/id/38048-par-valsts-pensijam>

²⁸ Štátna sociálna poisťovňa Lotyšskej republiky: Príspevok pre manžela/manželku zosnulého poberateľa dôchodku. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.vsaa.gov.lv/en/services/benefit-spouse-deceased-beneficiary-pension>

Záver

Sociálna dávka poskytovaná po smrti životného partnera má za cieľ vo všetkých štátoch, ktoré boli predmetom tejto štúdie, vytvoriť základ na preklopenie nepriaznivej životnej situácie poskytnutím finančných prostriedkov počas bezprostredného obdobia po strate partnera. Výška týchto prostriedkov, ako aj podmienky nároku na ne, sa v jednotlivých štátoch odlišujú, čo je prirodzeným odrazom nastavenia jednotlivých spoločností, ako aj celkového nastavenia systému sociálneho zabezpečenia v danom štáte.

Vo všetkých štátoch však môžeme nájsť veľkú podobnosť z hľadiska štruktúry zdefinovania nároku na danú dávku, keď medzi kľúčové kritériá na poskytnutie dávky pre pozostaleho patrí jeho preukázateľný vzťah k zosnulému, doba poistenia (resp. pracovnej aktivity) zo strany zosnulého a obmedzené pracovné možnosti poberateľa dávky, ktoré môžu byť zapríčinené vysokým, príp. dôchodkovým vekom, starostlivosťou o dieťa alebo zmenou pracovnej schopnosti. Preukázateľná podobnosť je aj pri obmedzovaní výšky dávky, ktorá by principiálne mala slúžiť len na preklopenie určitého obdobia a nie ako „odmena“, či zvýšenie si životnej úrovne, čo je zabezpečené rôznymi schémami krátenia dávky pri súbehu príjmov.

V Lotyšsku je finančná podpora po smrti partnera definovaná spomedzi všetkých krajín v najužšom rámci, keď má pozostalý partner nárok na podporu len v prípade dôchodkového veku obidvoch partnerov, a to po dobu 1 roka. Absentuje tu vymenovanie ostatných ťažkých životných podmienok a sociálna pomoc pri úmrtí blízkeho smeruje skôr priamo k deťom zosnulého.

Litva oproti Lotyšsku poskytuje širší rámec poskytovania dávky pri strate životného partnera, a to na dobu neurčitú, za to výška jej sumy (v roku 2024 dosahuje 38,23 EUR mesačne) je najnižšia spomedzi skúmaných štátov.

Nemecko poskytuje spomedzi spomínaných štátov azda najbohatšie možnosti finančnej pomoci so zohľadnením rôznych životných ťažkostí pri strate životného partnera. Pritom aj samotný pozostalostný dôchodok má svoju dynamiku, keď začína prvým štvrťrokom po úmrtí zosnulého vyplácaním v plnej výške dôchodkového nároku zosnulého partnera bez krátenia príjmu, pokračuje definovanou mesačnou dávkou a končí v prípade uzavretia nového manželstva jednorazovým odstupným ako „pomocou pri rozbehu“. Nemecko sa na druhej strane vyznačuje rôznymi podmienkami nároku na dávku pre tie isté životné situácie na základe postupného prijímania novej legislatívy a uplatňovania prechodných období.

Slovensko patrí k štátom (Česko, Litva, Lotyšsko), ktoré podmienili nárok na dávku vzťahom k zosnulému výlučne na základe trvajúceho manželského zväzku ku dňu smrti partnera. V kontexte definovania výpočtu výšky poskytovanej dávky je na porovnateľnej úrovni s ostatnými štátmi, kde je na jednej strane Nemecko a na opačnom póle Litva. Celkovo je spomedzi štátov, ktoré sú predmetom štúdie, Slovensku najbližšia právna úprava sociálnej dávky po životnom partnerovi, ktorá je aktuálne v platnosti v Českej republike.

Zdroje

1. Európska komisia: Vaše práva v jednotlivých krajinách EÚ. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=858&langId=sk>
2. Spoločný informačný systém o sociálnej ochrane v EÚ (Mutual Information System on Social Protection in the European Union – MISSOC). Dostupné (v angličtine) na: <https://www.missoc.org/missoc-database/comparative-tables/>
3. ECPRD Request no. 4977 Widow/widower pension in EU member states, z 27. 1. 2022. Dostupné po prihlásení (v angličtine) na: <https://ecprd.secure.europarl.europa.eu/ecprd/private/request-details/679197>

Slovensko

4. Zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. Dostupný na: <https://www.slovlex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2003/461/20240301>
5. Sociálna poisťovňa: Ako požiadať o vdovecký dôchodok, časť: Kedy vdovecký dôchodok zaniká. Dostupné na: <https://www.socpoist.sk/kto-som/dochodca/ziadatel-o-dochodok/ako-poziadat-o-vdovecky-dochodok>

Česko

6. Zákon č. 155/1995 Z. z. o dôchodkovom poistení. Dostupné (v češtine) na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1995-155>
7. Česká správa sociálneho zabezpečenia, časť: Podmienky nároku. Dostupné (v češtine) na: <https://www.cssz.cz/vdovsky-vdovecky-duchod>

Maďarsko

8. Zákon č. 81 z roku 1997. Dostupné (v maďarčine) na: <https://njt.hu/jogszabaly/1997-81-00-00>
9. Vládne nariadenie č. 168 z roku 1997. Dostupné (v maďarčine) na: <https://njt.hu/jogszabaly/1997-168-20-22>
10. Maďarská štátna pokladnica: Vdovský/vdovecký dôchodok. Dostupné (v maďarčine) na: <https://www.allamkincstar.gov.hu/nyugdij/hozzatartozoi-ellatasok/az-ozvegyi-nyugdij>

Poľsko

11. Zákon o dôchodkoch a invalidných dôchodkoch z Fondu sociálneho poistenia zo dňa 17. decembra 1998 (*Ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych* (Dz.U. 2023 r. poz. 1251)). Dostupné (v poľštine) na: <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20230001251/U/D20231251Lj.pdf>
12. Sociálna poisťovňa v Poľsku. Dostupné (v angličtine) na: <https://lang.zus.pl/benefits/survivor-s-pensions>
13. Sociálna poisťovňa v Poľsku. Dostupné (v poľštine) na: https://www.zus.pl/swiadczenia/renty/renta-rodzinna?p1back_url=%2Fwyniki-wyszukiwania%3Fquery%3Drenta%2Brodzinna%26dateFrom%3D%26dateTo%3D

Nemecko

14. VI. Kniha Sociálneho zákonníka (*Sozialgesetzbuch VI*). Dostupná (v nemčine) na: https://www.gesetze-im-internet.de/sgb_6/
15. Nemecké dôchodkové poistenie (*Deutsche Rentenversicherung*). Dostupné (v nemčine) na: https://www.deutsche-rentenversicherung.de/DRV/DE/Rente/In-der-Rente/Hinterbliebenenrente/hinterbliebenenrente_node.html

Estónsko

16. Zákon o štátnom dôchodkovom poistení (*State Pension Insurance Act*). Dostupné (v angličtine) na: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/519012024005/consolide>
17. Zákon o príspevkoch pri práceneschopnosti (*Work Ability Allowance Act*). Dostupné (v angličtine) na: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/517012024001/consolide>
18. Sociálna poisťovňa Estónskej republiky: Národný dôchodok. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/en/pension-and-benefits/types-pensions/national-pension>
19. Sociálna poisťovňa Estónskej republiky: Pozostalostný dôchodok. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.sotsiaalkindlustusamet.ee/en/pension-and-benefits/types-pensions/survivors-pension>

Litva

20. Zákon o dôchodkoch zo štátneho sociálneho poistenia č. I-549 z 29. júna 2016 (XII-2512). Dostupné (v angličtine) na: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/b79c4442bd4a11e6a3e9de0fc8d85cd8?jfwid=-ji9gt565y>
21. Dávka pre osamelé osoby (*Vienišo asmens išmoka*) bola zavedená na základe *Zákona o dávke pre osamelé osoby z 27. mája 2021* (č. XIV-352). Dostupné (v litovčine) na: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/03d87102c1e511eb91e294a1358e77e9>
22. Štátny fond sociálneho poistenia v Litve. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.sodra.lt/lt/situacijos/informacija-gyventojams/noriu-gauti-pensija/esu-naslysnasle-1?lang=en>

Lotyšsko

23. Zákon o štátnych dôchodkoch (*Par valsts pensijām*) z 2.11.1995. Dostupné (v lotyšskom jazyku) na: <https://likumi.lv/ta/id/38048-par-valsts-pensijam>
24. Štátna sociálna poisťovňa Lotyšskej republiky: Príspevok pre manžela/manželku zosnulého poberateľa dôchodku. Dostupné (v angličtine) na: <https://www.vsaa.gov.lv/en/services/benefit-spouse-deceased-beneficiary-pension>

Všetky zdroje sú aktuálne k dňu zverejnenia.

Konverzný kurz bol prepočítaný na základe menovej kalkulačky NBS k 2.5.2024.

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na:
[https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/
materialy/pm](https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm)

Parlamentný inštitút
Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
pi@nrsr.sk
www.nrsr.sk

